

3. Малий І., Галабурда М. Економічна наука: проблеми усвідомлення методології. *Економіка України*. № 9. 2006. С. 45-54.
4. Пазенок В.С. Ціннісні орієнтації та сучасна освіта. *Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права*. Серія: філософські науки. К.: КУТЕП, 2016. Вип. 23. С. 35-39.
5. Підлісний М.М. Проблеми аксіології та шляхи їх вирішення. Монографія. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 164 с.
6. Підлісний М.М., Шубін В.І. Цінності та буття особистості. Монографія. Дніпропетровськ, ДДФА, 2005. 128 с.
7. Ткаленко Н.В. Проблеми підготовки сучасних економістів у системі вищої освіти України. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2022. №3 (11). С. 31-35.

Андрій ГУКАЛЮК

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
andriy15hukaliuk@gmail.com*

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЦІННІСНОГО ОРІЄНТИРА МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Соціальні цінності відіграють важливу роль у професійній діяльності будь-якого фахівця. Цінності – це оцінки та ставлення людини до предметів, явищ і процесів у навколишньому світі. Цінності відіграють вирішальну роль у житті людини і суспільства, оскільки вони характеризують спосіб життя людини і ступінь відокремлення людини від тваринного світу. Філософські та етичні концепції щодо питання цінностей у суспільстві та житті окремої людини були в центрі уваги з давніх часів. Такі мислителі, як Сократ, Платон, Аристотель, Геракліт, Демокріт та інші не оминали увагою це питання. Праці Декарта, Бекона, Гоббса, Лейбніца, Локка, Юма та інших мислителів зробили значний внесок у філософський аналіз цього питання. Поворотним моментом у розвитку проблеми цінностей стала філософія І. Канта. Поняття «цінність» Кант використовував переважно у своєму етичному вченні. Проблему цінності розглядав також Г. Гегель, який тісно пов'язував її з матеріальними, моральними, правовими та духовними чинниками. Проблема цінностей завжди привертала увагу зарубіжних мислителів. Вагомий внесок у розвиток теорії цінностей зробили такі вчені: М. Вебер, В. Віндельбандт, Е. Дюркгейм, Ф. Знанецький, А. Маслоу, Т. Парсонс, П. Сорокін, У. Томас, В. Франкл, М. Шерер та інші. Цінності як феномен свідомості

відображають, насамперед, світогляд і поведінку людини. У сучасній літературі можна знайти понад 200 визначень поняття «цінності» [2, с. 409].

Соціальні цінності та орієнтації є невід'ємними елементами професійної діяльності будь-якого молодого фахівця. Цінності – це сукупність філософських, соціальних, політичних, правових, моральних і психологічних чинників, які складають основу поведінки та діяльності людини. Цінності відіграють важливу роль у формуванні особистості та в загальному розвитку суспільства. Цінності молодих фахівців у професійній діяльності є професійним, соціальним, правовим, морально-етичним компасом, що вказує правильний шлях життя і діяльності фахівців. Ціннісні орієнтації та установки повинні бути тісно пов'язані з духовно-моральними настановами. Тільки в комплексі вони можуть виконувати свої моральні та професійні обов'язки і нести відповідальність за результати своєї діяльності. Неухильне дотримання вимог відповідних нормативно-правових актів та етичних норм у діяльності молодих фахівців сприятиме формуванню у них високих духовних, національних і патріотичних ідеалів, спрямованих на збереження і примноження національних традицій, захист національної ідентичності та демократичних цінностей держави [2, с. 410].

Соціальна компетентність є ключовим компонентом професійної майстерності викладача. Вона включає в себе навички міжособистісного спілкування, емпатію, здатність до співпраці, ефективного вирішення конфліктів і створення сприятливого середовища для навчання. Майбутній викладач повинен мати ціннісні орієнтири, що базуються на принципах гуманізму, поваги до гідності та унікальності кожного учня. Це допомагає створювати середовище, де учні почуваються підтриманими та стимульованими до розвитку.

Соціально-економічна компетентність пов'язана із здатністю педагога враховувати вплив соціальних факторів на розвиток та формування особистості, розуміти зміст діяльності різноманітних соціальних інститутів, усвідомлювати закономірності функціонування сучасного суспільства. Соціальна компетентність повинна бути розвинута ще на етапі підготовки викладачів у закладах вищої освіти. Це включає практичну підготовку з міжособистісного спілкування, психології та педагогіки. Модель соціальної компетентності включає різні аспекти, такі як комунікативні здібності, емпатія, здатність розуміти культурну різноманітність, робота в команді та вміння мотивувати учнів.

Використання інтерактивних методів навчання, рольових ігор, кейс-стаді та тренінгів допомагає студентам і майбутнім викладачам розвивати соціальні навички.

Важливою частиною соціальної компетентності є етична поведінка викладача. Вона передбачає об'єктивність, справедливість та повагу до всіх учнів. Викладачі повинні вміти отримувати та використовувати зворотний зв'язок для покращення своїх навичок та адаптації до потреб учнів. Заклади професійної освіти повинні забезпечувати постійну підтримку та навчання викладачів з метою розвитку їх соціальної компетентності протягом їхньої кар'єри. Високий рівень соціальної компетентності викладача сприяє ефективному спілкуванню з учнями, підвищує мотивацію до навчання і поліпшує загальні результати навчання.

Соціально-психологічний тренінг є ефективним методом розвитку соціальної компетентності майбутніх учителів шляхом забезпечення засвоєння студентами готових норм ефективного педагогічного спілкування та розвитку вміння конструювати ці норми безпосередньо в процесі спілкування. Моделювання ситуацій соціального спілкування через тренінгову роботу озброює студентів ефективними методами організації групової комунікації та сприяє вдосконаленню навичок, які є невід'ємною складовою соціальної компетентності майбутніх учителів[1, с. 156].

ЛІТЕРАТУРА

1. Московчук О.С. Формування соціальної компетентності студентів вищих педагогічних навчальних закладів в умовах студентського самоврядування. URL: <https://vspu.edu.ua/content/graduate/doc/a3dis.pdf>
2. Остапенко О. І., Ряшко В. І. Соціальні цінності та орієнтації у професійній діяльності молодих спеціалістів, випускників вищих навчальних закладів України. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/jun/5044/vnulpurn201683766.pdf>